

Susanna Roth
Avdelningen för Regioner och Miljö

Möte i användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper den 6e maj 2021

Närvarande

Anne Lidgard, Vinnova (Ordförande)
Emmelie Johansson, Havs- och vattenmyndigheten
Holger Jonsson, SLU
Magnus Bång, Jordbruksverket
Daniel Smith, Vattenmyndigheterna
Julia Hytteborn, SMED/SCB
Carl-Henrik Eriksson, KEMI
Nancy Steinbach, Tillväxtanalys
Markus Hoffman, LRF
David von Below, Konjunkturinstitutet

Från SCB

Mikael Schöllin, RM
Petra Nilsson RM/MEM
Nils Brown, RM/MEM
Ylva Andrist Rangel, RM/LE
Susanna Roth, RM/MEM

Frånvarande

Max Jonsson, Naturvårdsverket
Martin Palm, Miljödepartementet
Martin H Larsson, Miljödepartementet
Sandra Backlund, Finansdepartementet

1-3 Mötets öppnande, dagordning samt förra mötets anteckningar.

Anne Lidgard hälsade alla välkomna till rådet.

Mötesanteckningarna från föregående möte den 14e oktober antogs utan ändring.

4 SCB-frågor och ny webbportal Agenda 2030

Mikael Schöllin, avdelningschef på Regioner och Miljö på SCB, informerade om senaste nytt på SCB.

Det pågår fyra stycken kraftsamlingar på SCB: Principen om öppna data, Ökade referenser i media, Halverad uppgiftslämnarbörd samt Moderniserad arbetsmarknadsstatistik.

På klimatområdet deltar SCB i ett pilotarbete som bedrivs av Eurostat om prioriteringsövningar och att se över användarbehoven inom klimatstatistiken. Deltagarna i användarrådet bjöds in för att vara med och bidra och lämna synpunkter i det arbetet och kommer i ett nästa steg att kontaktas av SCB för detta.

Den Europeiska gröna given innebär nya statistikbehov. Det finns ett utkast på en Action plan som kommer att diskuteras på GD-mötet ESSC (European Statistical System Committee) senare i maj. Det handlar bland annat om revideringar av befintlig statistik, att ta fram ny statistik och nya metoder.

SCB ska omorganiseras. Organisatoriskt ska SCB gå till att ha två stycken ämnesavdelningar; social statistik och analys respektive ekonomisk statistik och analys, samt en data-avdelning och en IT-avdelning. Arbetet pågår och väntas vara klart efter sommaren.

SCB har regeringens uppdrag att samordna den indikatorbaserade uppföljningen av hur Sverige lever upp till målen i Agenda 2030. I mars lanserade SCB ett verktyg för att följa indikatorerna inom agenda 2030, se mer information på SCB:s webbplats: [Agenda 2030 \(scb.se\)](https://www.scb.se/Agenda-2030)

5 Runda runt bordet

Kemikalieinspektionen

- Pågående arbete är validering av data som inkommer till myndigheten där produktregistret är det huvudsakliga registret. Det är också det registret som miljöräkenskaperna baserar sin statistik på om kemikalieindikatorer.
- Myndigheten har samlat datatunga databaser under produktregistret. Man har också byggt om sin databasmiljö för

att kunna publicera mer och snyggare information på sin webbplats.

- Kemikalieinspektionen jobbar med öppna data. Närmast är arbetet med bekämpningsmedelregistret som det snart ska vara möjligt att kunna ladda ner ifrån.
- Kemikalieinspektionen är ansvarig för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och det pågår arbete för att koppla det till arbete om cirkulär ekonomi. Försök pågår för att samköra produktregistret med data från tull- och patentverket för att kunna fånga upp produkter innan de kommer ut på marknaden.
- Kemikalieinspektionen har behov av att ta del av information från företagsregistret från SCB.

Konjunkturinstitutet

- Konjunkturinstitutet är användare av miljöräkenskapernas data för sin EMEC-modell.
- Just nu är det fokus på stora policyförändringar i Bryssel och den nya gröna given. Konjunkturinstitutet analyserar bland annat ett förslag om reform av EU ETS som handlar om att inkludera transporter i systemet. De analyserar också förslaget om Border Carbon Adjustments.
- Konjunkturinstitutet har ett regeringsuppdrag som handlar om att analysera kostnadseffektiviteten för stöd till konvertering av bilar.
- Dom ska också påbörja arbete för att titta på skogen och LULUCF-sektorn och utsläpp från markanvändning. Här finns det behov av statistik från den svenska markanvändningen, vilket publiceras av Naturvårdsverket.

Havs- och vattenmyndigheten

- Det pågår arbete om uppdatering av åtgärdsprogrammet för havsmiljön som har varit ute på samråd. Åtgärdsprogrammet ska beslutas innan årsskiftet.
- Under året har Havs- och vattenmyndigheten levererat årlig uppföljning av tre miljö kvalitetsmål: Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning och Levande sjöar och vattendrag. Havs- och vattenmyndigheten har också påbörjat arbetet med fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålen vilken ska lämnas till regeringen 2023. Den kommer bestå av en målvis utvärdering men också en målövergripande del. Naturvårdsverket samordnar arbetet med den fördjupade utvärderingen. Havs- och vattenmyndigheten kommer att hålla i en temagrupp som handlar om vatten tillsammans med SGU.
- Havs- och vattenmyndigheten använder växtnäringstatistiken för att göra beräkningar på kväve- och fosforbelastning. De

deltar i löpande avstämningar inom gruppen som arbetar med och använder den statistiken.

SLU

- SLU beräknar växtnäringsförluster från åkermark vilket används i belastningsberäkningar som SMED utför på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. En nyhet är att jordbruksdelen som SLU beräknar kommer att brytas ut från SMED och avtalas separat med Havs- och vattenmyndigheten. I jordbruksdelen används mycket specialbearbetad lantbruksstatistik från SCB. Det är inte klart hur denna indata kommer att beställas i framtiden i och med den nya avtalsformen.
- Just nu förbereds PLC8 (Pollution Load Compilation enligt Helcom) med beräkningar för 2020 samt växtnäringsberäkningar för 2019. Diskussion pågår också med Havs- och vattenmyndigheten om omräkningar av tidiga år.

Jordbruksverket

- Jordbruksverket arbetar med att ta fram den nya jordbrukspolitikerna. Näringsdepartementet är ansvarig och Jordbruksverket tar fram underlag, bland annat i form av en strategisk plan som snart ska skickas in. Den innehåller förslag till framtida stöd och ersättningar. Ett nytt inslag är det som kallas för eco-schemes vilket är 1-åriga direktstöd till jordbrukare som finansieras av EU.
- Jordbruksverket har nyligen redovisat ett regeringsuppdrag inom livsmedelsstrategin och hållbara livsmedelssystem.
- Man har också jobbat en del med samrådet från Vattenmyndigheterna och åtgärdsprogrammet för havsmiljöförvaltningen.
- Jordbruksverket arbetar också med miljömålberedningens betänkande som heter Havet och människan.
- Statistikbehoven handlar främst om statistiken från växtnäringsområdet som är ett viktigt underlag att följa upp miljömål och internationell rapportering. I en speciell arbetsgrupp tittar man vidare på detaljer i det arbetet tillsammans med SCB.

LRF

- LRF noterar ett ökat intresse för matens miljöpåverkan. Både vad vi äter och hur det produceras, vilket innebär att de får mer att göra. Detta också i och med European Green Deal och dess Farm to fork strategi.

- LRF arbetar med EU-taxonomin och är med i en arbetsgrupp om detta. Förslag finns om t.ex. gränsvärden för överskott av kväve per hektar som kan få betydelse för kreditvärdigheten.
- LRF firar 20 år med initiativet Greppa näringen. Inom Greppa näringen har man genomfört över 60 000 gårdsbesök. Greppa näringen inkluderar ett rådgivningserbjudande för att räkna ut klimatavtryck från lantbruket. Rådgivningen har blivit väldigt efterfrågad från livsmedelsindustrin och t.ex. KRAV har bestämt sig för att använda denna. Ett problem är brist på rådgivare som kan åka ut till lantbruken och genomföra klimatberäkningarna.
- LRF genomför egna enkätundersökningar och har funnit att lantbrukare gör mycket fler åtgärder än de som ligger inom olika stödsystem. Och de åtgärderna finns inte heller med i datainsamlingen för officiell statistik, detta benämns som ett ”positivt miljömörkertal”, och det är en fråga som LRF vill titta vidare på.

Tillväxtanalys

- Tillväxtanalys har ett antal projekt som är på väg att avslutas. En rapport har nyligen publicerats som handlar om klimatanpassnings i näringslivets leverantörskedjor.
- Ett annat projekt som nyligen avslutats handlar om tredje generationens innovationspolitik där samverkan har en central roll. Man har undersökt hur samverkan kan minska osäkerheter i innovationsprocessen, se: <https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/pm/pm/2021-03-05-styrning-och-implementering-av-tredje-generationens-innovationspolitik-genom-samverkan.html>
- Ytterligare ett projekt handlar om näringslivets gröna omställning och hur man kan följa denna med existerande statistik. Ett ramverk med indikatorer har utvecklats som ligger nära OECD:s strategi för grön tillväxt. Data från nationalräkenskaperna och miljöräkenskaperna är centrala.
- Tillväxtanalys har fått ett regeringsuppdrag med anknytning till klimathandlingsplanen. Till kommande klimathandlingsplan ska Tillväxtanalys ta hand om delarna som rör näringslivets klimatomställning tillsammans med ett antal andra myndigheter. Just nu undersöks tillvägagångsätt och avgränsningar.

SMED/SCB

- På SCB arbetar SMED bland annat med jordbrukets luftutsläpp. Där används statistik från flera olika håll, bland annat KEMI och miljöstatistik som är jordbruksrelaterad.

- Snabbstatistiken för referensår 2020 är inne i slutfasen med en ny metod för klimatutsläppen från jordbruket. Miljöräkenskaperna använder den statistik som SMED tar fram inom jordbruket.

Vattenmyndigheterna

- Vattenmyndigheternas samråd om förvaltningsperioden 2021-2027 har avslutats. Fokus nu är på genomgång av synpunkter som kommit in.
- Ett behov från Vattenmyndigheterna är mer statistik fördelat på vattendistrikt. En beställning görs regelbundet till SCB som tar fram statistiken på uppdragsbasis men ytterligare statistikbehov finns.

6 SCB – Växtnäringsstatistiken

Ylva Andrist Rangel presenterade senaste nytt och vad som är på gång inom växtnäringsstatistiken. Inom ordinarie produktion och verksamhet har gödselmedel och odlingsåtgärder i jordbruket för referensår 2019 publicerats i juni resp. november 2020. Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk för referensår 2019/2020 publicerades i april 2021. Det är en totalundersökning som bygger på att alla svarar vilket varit ett problem under senare år. SCB överväger en föreskrift om uppgiftlämnarplikt samt tittar även på andra lösningar för försäljningsstatistiken. Kväve- och fosforbalanser planeras att redovisas den 25:e november 2021.

Ett arbetsgruppsmöte för växtnäringsstatistiken är också planerat i maj där användarbehoven diskuteras i ytterligare detalj.

I övrigt pågår arbete med indata till PLC8 och omräkning av tidsserien.

För Mål 2 Ingen hunger inom Agenda 2030 uppföljningen har 6 nya nationella indikatorer tagits fram av Jordbruksverket och SCB. Växtnäringsbalanser för jordbruksmark utgör en av dessa indikatorer.

Internationellt finns ett lagförslag på ny reglering om jordbruksstatistiken av Eurostat, SAIO, Statistics on Agricultural Input and Output. Förslaget har gått vidare till Rådet där förhandlingar har pågått sen i februari.

6 SCB – Miljöräkenskaper

Susanna Roth presenterade senaste nytt och vad som är på gång inom miljöräkenskaperna. Inom ordinarie produktion har kvartalsutsläpp för kvartal 3 2020 och årliga utsläppssiffror publicerats. En rapport om ekosystemtjänster har också publicerats och finns att ladda ner på produktsidan: [Miljöräkenskaper \(scb.se\)](https://www.scb.se/miljorakenskaper)

Innan sommaren finns planerade redovisningar avseende utsläpp till luft kvartal 4 2020 (vilket blir preliminär statistik för 2020), miljömotiverade subventioner, kemikalieindikatorer och miljöskatter.

I övrigt pågår arbete med Eurostat-finansierade grants projekt inom fossilbränslesubventioner, miljösektorn med ett produktperspektiv och snabbare konsumtionsbaserade utsläpp. Projekten kommer pågå under 2021-2022.

På uppdragssidan jobbar miljöräkenskaperna bland annat med miljöindikatorer åt Boverket, Prince 2 som är finansierat av Naturvårdsverket, ett multiregionalt Input Output projekt som tittar på konsumtionsbaserade utsläpp per län samt ett uppdrag om bioekonomi åt Skogsstyrelsen.

Internationellt pågår mycket utvecklingsarbetet inom miljöräkenskaperna. En ny manual för ekosystemräkenskaper har antagits som en statistisk standard av FN. OECD/UNECE har haft möte om implementering av miljöräkenskaper och diskussioner pågår om nya behov utifrån European Green Deal.

Eurostat har lagt förslag om förändring av förordningen om miljöräkenskaperna, dels med snabbare rapporteringar av nuvarande statistik men också förslag på nya obligatoriska moduler. Modulerna som är på förslag är vattenräkenskaper, ekosystemräkenskaper, skogsräkenskaper, miljösubventioner och utökad rapportering inom miljöskyddskostnader.

7 Kvalitetsbehov i statistiken

Ylva Andrist Rangel och Susanna Roth återkopplade från föregående möte i användarrådet där deltagarna ombads att skicka in sina reflektioner kring kvalitetsbehov i en Excel-matris.

Tillförlitlighet och jämförbarhet över tid lyftes fram som viktiga kvalitetskomponenter. Användarrådet efterfrågade också bland annat hög tillförlitlighet även i detaljerade data, publicering av fler detaljer och fler variabler samt gärna beskrivning och analys av vad som händer i statistiken.

8 Prince – Nya indikatorer om konsumtionens klimatpåverkan

Nils Brown, utredare på miljöräkenskaperna och projektledare för Prince 2, berättade om det pågående projektet som undersöker nya indikatorer om konsumtionens klimatpåverkan.

En indikator handlar om kemikalier och kemikalieanvändning. Största delen av kemikalieanvändningen uppstår i värdekedjor för det som konsumeras i Sverige men inte produceras i Sverige. Projektet tittar

också indikatorer kopplat till fiskkonsumtion, markanvändning och biologisk mångfald.

9 Rich waters

Markus Hoffman, LRF, Magnus Bång, Jordbruksverket och Daniel Smith, Vattenmyndigheterna berättade om Rich waters-projektet inom EU:s miljöprogram LIFE IP.

Målet med projektet är att förbättra vattenkvalitet och att bidra till målen i vattendirektivet. Detta ska uppnås genom att minska mängden näringsämnen och miljögifter. Projektet inriktade sig på åtgärder i Mellansverige.

En del handlar också om styrmedel och åtgärder i jordbruket för att nå målet i vattenförvaltningen och där är utgångspunkten att ha så hög åtgärdseffekt som möjligt. Resultaten utgjorde också bas i Vattenmyndigheternas förvaltningsplan 2021-2027. Analysen syftade till att identifiera åtgärdsbehov, identifiera åtgärder och prioritera åtgärder utifrån kostnadseffektivitet.

10 Summering och kommande möte

Ordförande tackade samtliga deltagare för deras bidrag och ser fram emot kommande möte som kommer ske under hösten 2021.